

Sztuczne wydmy, opaski i... nadmorskie promenady

OCHRONA BRZEGÓW BAŁTYKU

Aldona Zyśk

Bałtyk

Większości z nas linia brzegowa Morza Bałtyckiego kojarzy się z pięknymi plażami, na których lubimy wypoczywać w wakacyjne miesiące. Strefa brzegowa jest wyjątkowo cenna, także przyrodniczo. Ogromne natężenie ruchu turystycznego, presja na zabudowę brzegów, a także siły natury – sztormy, fale powodują, że wciąż muszą być podejmowane działania chroniące zarówno walory przyrodnicze, jak i brzegi, plaże, klify itp.

W latach 2009–2013 zrealizowany zostanie projekt zabezpieczenia brzegów Morza Bałtyckiego pozostających w administracji Urzędu Morskiego w Gdyni. Przedsięwzięcie obejmuje łącznie cztery odcinki wybrzeża południowego Bałtyku, do których należą: Ostrowo, Rozewie, Cypel Helu oraz Westerplatte. Całkowity koszt projektu wyniesie 69 371 175 zł, z czego udział środków z Unii Europejskiej (Fundusz Spójności) w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) wynosi 57 937 185 zł. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Go-

spodarki Wodnej w Gdańsku pełni rolę Instytucji Wdrażającej POIiŚ.

Umacnianie brzegów morskich to tylko jeden z 14 projektów realizowanych w ramach POIiŚ, dla których Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku pełni rolę Instytucji Wdrażającej.

– Te projekty to inwestycje w środowisko, inwestycje w ludzi, a jest to bardzo potrzebne. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko skierowany jest głównie do dużych miast, ale na Pomorzu dofinansowanie otrzymało wiele obszarów wiej-

skich. Dzięki temu wreszcie zostaną skanalizowane. Projekty są realizowane na terenie Szwajcarii Kaszubskiej. Często szamba nie były tam szczelne. Po zakończeniu inwestycji zyska środowisko – mówi **Danuta Drozd**, kierownik Zespołu ds. Funduszy Europejskich WFOŚiGW. – Na Pomorzu większość beneficjentów realizuje projekty zgodnie z harmonogramem – dodaje.

Wraz z grupą dziennikarzy zaproszonych przez WFOŚiGW mieliśmy okazję obserwować, jak przebiegają prace nad budową umocnień brzegowych w rejonie Ostrowa.

– W rejonie Ostrowa umacniany brzeg na długości 2600 metrów za pomocą systemu, który wymyślili Włosi. Polega on na budowie sztucznej wydmy, konstrukcja składa się z 6 pięter. Podstawę stanowią maty gabionowe, na których umieszcza się warstwy koszy gabionowych, w których początkowo układa się warstwy z kamienia, a następnie z ziemi – mówi **Ryszard Dudziak** z firmy WMW Spółka Jawna Marek Pestilenz i Wojciech Pestilenz.

Jak podkreśla nadzorujący pracę Ryszard Dudziak, na stworzonym umocnieniu zostanie posadzony specjalny rodzaj trawy – wydmuchrzyca. Jest to gatunek, który występuje na środkowych i północnych terenach Europy, głównie na wydmach nadmorskich. Wytwarza bardzo długie kłocza, dzięki czemu przyczynia się do utrwalaenia wydmy. Sadzony bę-

W rejonie Ostrowa umacniany jest brzeg na długości 2600 metrów.

dzie też rokitnik, który bardzo dobrze się ukrzewia, ma kolce i stanowi dodatkowe zabezpieczenie przed penetracją tego terenu.

– Umocnienia nie będzie widać – podkreśla **Jacek Adamski** z Urzędu Morskiego w Gdyni. – To umocnienie powinno wytrzymać około 100 lat i nawet bardzo silne 12-stopniowe sztormy. Powstaje m.in. aby chronić przed zalewaniem i rozmywaniem jedynej drogi prowadzącej na Hel.

Hel to miejsce wyjątkowe, wzbudzające wciąż rosnące zainteresowanie turystów, których przyciąga czyste powietrze, piękne morze, jedyne w Polsce fokarium. Kolejnym atutem Helu jest niewątpliwie dostęp do najbardziej wysuniętego cypla polskiego wybrzeża Bałtyku. Przez ostatnie kilkadziesiąt lat użytkowany przez wojsko był niedostępny dla turystów. Na kilkudziesięciu hektarach znajdują się tam obiekty wojskowe, są baterie i działa jeszcze sprzed II wojny światowej, a przede wszystkim wspaniałe lasy i cenne przyrodniczo obszary.

Stoimy na jednym z najbardziej niezwykłych miejsc w Europie, parę metrów dalej w morzu znajduje się 60-metrowy uskok zbudowany tylko z piasku bez skał i kamieni – jest to zdaniem prof. **Krzysztofa Skóry** ze Stacji Morskiej Uniwersytetu Gdańskiego w Helu genialna przyrodniczo-geomorfologiczna forma.

Niestety brzeg morza na południowy wschód od wejścia do portu Hel bardziej przypomina rumowisko i składowisko kamieni po jakimś generalnym remoncie.

– Na odcinku 400 m brzegu prace obejmą przebudowę opaski brzegowej, zostanie zbudowana szczelna ścianka, umocnione dno oraz zostanie zrobione umocnienie z narzutu kamiennego z krawędziami z

jątkowo cenny przyrodniczo i zaliczany, podobnie jak cały Półwysep Helski, do sieci Natura 2000.

– Jest to teren, na którym obserwujemy ogromną presję na zabudowę brzegów, zagrożeniem jest też

Brzeg morza na południowy wschód od wejścia do portu Hel przypomina rumowisko i składowisko kamieni po generalnym remoncie.

walców gabionowych – mówi **Roman Kołodziej**ski, pełnomocnik ds. realizacji projektu w Urzędzie Morskim w Gdyni i dodaje: – Część gruzu zostanie wybrana, a część pokruszona i dodatkowo zabezpieczona będzie narzutem kamiennym. Będzie to fragment stałego umocnienia brzegu, który po pierwsze będzie skuteczny, a po drugie ładnie wyglądał.

Obszar, na którym zostanie wykonane umocnienie brzegu jest wy-

nieuuporządkowana penetracja turystyczna. Wcześniej były to tereny niedostępne dla ludzi, z chwilą gdy wojsko się wycofało i zostały udostępnione zaczęło się wydeptywanie ścieżek na wydmach – mówi **Iwona Pabiś-Beszczynska**, kierownik Zespołu ds. Ochrony Przyrody, Informacji i Edukacji Ekologicznej w WFOŚiGW w Gdańsku.

W ubiegłym roku odbyło się spotkanie wszystkich zainteresowanych stron, nadleśnictwa Wejherowo, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gdańsku, WFOŚiGW w Gdańsku, przedstawicieli samorządów Helu i Gdańska, stowarzyszeń i naukowców. Został wypracowany model ruchu turystycznego, którego elementem jest promenada, ścieżki turystyczne, a także kładki nad cennymi wydmi. Początkowo gmina Hel złożyła wniosek do Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych o dofinansowanie takiego projektu, ale nie udało się go pozyskać.

– Na szczęście Urząd Morski nie tylko chce umacniać brzeg, ale także chronić wydmy przed rozdep-

Powstała tu kolejna atrakcja Helu – Park wydmy.

▶ taniem i zgodził się poszerzyć projekt umacniania brzegów o budowę ścieżek i promenady. Jest to możliwe, ponieważ udało się zaoszczędzić część środków przeznaczonych na realizację właściwego projektu. Trwa obecnie proces pozyskiwania zezwoleń – mówi Danuta Drozd.

Cypel jest miejscem odpoczynku ptaków, jest stąd także wspaniały widok podczas sztormu – mówi prof. Skóra i podkreśla, że udało się zaprojektować bulwar humanocentryczny. Będą tam zejścia do wody, miejsca do siedzenia.

Prof. Skóra zaznacza, że uporządkowanie ruchu turystycznego na cyplu

plac składowy. Powstała w tym miejscu kolejna atrakcja Helu – Park wydmyowy.

– Chcemy tu pokazać charakterystyczną dla wydm szatę roślinną nadmorskich wybrzeży Bałtyku, z ich specyficznymi zespołami roślinnymi i fauną, a także innymi elementami środowiska abiotycznego. Umożliwi to przedstawianie etapów sukcesji, a także problemów ochrony nadmorskich wydm przed niszczeniem – mówi prof. Skóra.

W ramach parku wybudowano ciąg ponadwydmowych pomostów (kładek), które z jednej strony dadzą pożądane dla obserwatorów przewyższenie nad obiektami ekspozycji, a z drugiej zabezpieczą roślinność wydm przed jej rozdeptaniem. Pomost został wybudowany z materiału recyklingowego. Podczas spaceru mijamy stanowisko mikołajka nadmorskiego (osłoniętego przed pracami budowlanymi).

– Z tego terenu wywieźliśmy 600 ton śmieci – cztery ciężarówki butelek, nasadziliśmy rodzime gatunki roślin, rosą już mikołajki nadmorskie i inne chronione gatunki. Powstały też specjalne altany, na których znajdują się baterie słoneczne dające energię lampom umieszczonym pod pomostem – zapalają się w nocy i kompensują roślinom cień w ciągu dnia, doświetlają je i dają im możliwość fotosyntezy – mówi prof. Skóra.

Na krótko tylko odwiedzamy fokarium, gdzie obserwujemy, jak wykwalifikowani trenerzy medyczni budują relacje z fokami tak, aby można było prowadzić różne badania np. nad wpływem hałasu na foki.

Prof. Skóra wręcza nam konserwy rybne, uczulając, aby kupować tylko te ze specjalnymi oznakowaniami, które informują, że ryby były łowione w bezpieczny dla morświńców i fok sposób.

Tekst i zdjęcia: **Aldona Zyśk**

Obserwujemy, jak wykwalifikowani trenerzy medyczni budują relacje z fokami tak, aby można było prowadzić różne badania np. nad wpływem hałasu na foki.

Realizacja projektu zabezpieczenia brzegów Morza Bałtyckiego pozostających w administracji Urzędu Morskiego w Gdyni pozwoli z jednej strony na umocnienie brzegu morskiego, poprawę jego estetyki, a z drugiej na uporządkowanie ruchu turystycznego poprzez stworzenie atrakcyjnego miejsca turystycznego, co ograniczy napór inwestycyjny na ten obszar.

– Chcemy ochronić walory przyrodnicze. Najtaniej byłoby ogrodzić ten obszar, tym bardziej, że występuje tu zarówno wydma biała, jak i priorytetowe środowisko w Unii Europejskiej – wydma szara. Wydmy niestety pełnią rolę toalety, przebieralni, miejsca spotkań.

jest bardzo istotne, bo miejsce to odwiedza około 370 tys. ludzi rocznie. Dane te dostarcza wieża z kamerą, która umożliwi liczenie ludzi i zwierząt.

Dodatkowo realizacja promenady pozwoli na wyeksponowanie tzw. Baterii Laskowskiego nazywanej też „baterią cypłową”. W 1939 roku stanowiła bardzo ważny element polskiej obrony Wybrzeża. Jak podkreśla Roman Kołodziejcki, Urząd Morski w Gdyni liczy w tej kwestii na współpracę ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Helu.

Z cypla przenosimy się na teren, na którym kiedyś znajdowała się nadmorska wydma, później utworzono tu

Odpady

Zbierający ZSEiE

Opakowania

Ścieki

www.ewidencja-odpadow.com.pl

E-usługi do ewidencji odpadów z programu POIG 8.1

INNOWACYJNA
GOSPODARKA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

